

TYÚKANYÓ MESÉI 60. A Bátor Medve

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy Bátor Medve. Az Isten is művésznek teremtette. De az olyan bátor volt, hogy csudájára jártak a népek, akik nem tudták, legfeljebb sejtették, mi fán terem az efféle bátorság. A Bátor Medve ugyanis nem kérkedett, visszahúzódva éldegélt csendeskén, az orrát is csak olykor dugta ki a nagyvilágba. Szimatolt egyet-kettőt, épp hogy csak tudja, mi az ábra, majd rögvest visszahúzódott nyugalmas rejtekébe és hát — hiszitek, vagy se — valamennyi bátorság ehhez is kellett. Amúgy szorgalmasan működött a festészet és szobrászat bozótjában, derűsen morfondírozott, éberén álmodozott, s úgy látszott, semmi sem zavarja meg. Jöttek azonban a művészet eseményei, a kortárs festészet magával ragadó nagy áramlatai, jött a new wave meg a posztmodern, jöttek az új médiumok, egy újfajta gondolkodás topozsai, és jöttek természetesen a különböző stílusok és divatok maradandó vagy szétfoszló hullámai. A Bátor Medve azonban rájuk sem rántott, halkán füttyült rájuk, mondhatnánk, semmibe vette őket — példa rá az itt kiállított szobor. Érzékeny művész lévén, nélkülük is tudott mindent, nagyon is felfogta a helyzetet, megértette az újabbnál újabb idők szavát. Belátóan bölintott néhányat, és még csak nem is toppantott mérgesen vagy makacsul ragaszkodva saját festői képzeletének, vizuális gondolatainak, képteremtő stílusának világához. Tudni, belátni, kiismerni és mégsem sodródni kényelmesen az árral, könnyedén, elmélyülten és nyíltszívűen megmaradni, ott, ahol vagyunk — ehhez kell az igazi bátorság. Meg ahhoz, hogy éppen ott járkáljon, motoszkáljon, próbálkozzon és találjon a kíváncsi felfedező (és a Bátor Medve), ahol manapság a madár se jár.

Medve András utóbbi években készült grafikai munkái különös vidékekre, külső és belső tájakra ragadják a szemlélőt. A sötét, helyenként kivilágosodó síkokon pára lebeg, felhők gomolyognak, egy ágon citromok függenek, fák között fehér foltok (száradó ruhák?) imbolyognak, sötétben megnyíló meredélybe zuhan egy rózsza. Nem lehet véletlen, hogy aki szemével itt jár, annak Vörösmarty jut az eszébe: „Sötét és semmi voltak, én valék / Kietlen, puszta, lény-nem-lak-

ta éj.” A lények azonban Medve kompozícióján tapintatosan és észrevétlenül, mintegy lábujjhegyen járva ott osonkodnak a tájban, a növények, a sziklaormok és a felhők körvonalaiiban, árnyékszerűen meglapulnak, lét és nemlét peremén egyensúlyozva.

E lények néznek vissza a nézőre mindenfelől, egyszerre ámuldozva és borzongva látjuk meg az arcokat és szemeket, amelyekkel az elsüllyedt múltban, az álmokban vagy a képzelődések óráiban már találkoztunk. És persze, találkoztunk másutt is, a romantika Vörösmartytól Caspar David Friedrichig terjedő nagy tradíciójában, vagy visszafelé még távolabb haladva az időben, a Shakespeare-drámákban. Medve András magában bizonyosan tudja ezt, noha — mint Nulicék úr Hrabalnál — ábrándosan csak annyit dünnyög: „mi mindezt ingyen festjük az embereknek, hogy örömet szerezzünk nekik...” (*Bambini di Praga*, 109.).

Egy szép napon arra tévedt a Gyáva Elefánt, aki művészettörténésznek adta ki magát. Ha alkalma adódott, szívesen-sebesen forgolódott holmi műtermekben (hogy ki ne hagyjam: elefánt a porcelánboltban), szakértő szemmel nézegette az eléje hozott műveket, feltűnés nélkül igyekezett felderíteni a készülőben lévőket, érdeklődve bámészkodott a falak mellé vagy a sarkokba támasztott kompozíciók között. Ha műtárgy közelébe kerülhetett, minden mást elfelejtett. Nagyjából így történt ez most is. Lapozgatta Medve grafikai, képzeletben belemerült a kavargó zöldék és szürkék törékeny, megfoghatatlanul finom rétegeibe, beleütközött a durva sziklákba, a rózsával együtt zuhant alá az ismeretlenbe. Dideregni kezdett, és olyasmi szorongás fogta el, akár kedves Beethoven-szonátája — az opus 111., c-moll — hallgatásakor. Megértette, hogy a fák mögül, a felhőkből, a tájból, vagyis mindenhonnan reáfigyelő tekintetek a romantika régóta elsüllyedni látszó, de a dolgok mélyén elevenen megmaradt érzések és gondolatok tartományát sugározzák.

Aki nem hiszi — gondolta a Gyáva Elefánt stílszerűen —, járjon utána.

KOVALOVSKY MÁRTA

(*Medve András kiállításának megnyitóbeszéde: Mór, Park Galéria, 2011. június 18.*)